

DOI 10.51558/2490-3647.2026.11.1.1289

UDK 343.9:316.624

Primljeno: 27. 02. 2026.

Pregledni rad
Review paper

Arijana Matić, Mirjana Kondor-Langer, Avgustin Pavičić

PERCEPCIJE O POVEZANOSTI NASILJA PREMA ŽIVOTINJAMA I NASILJA PREMA LJUDIMA*

Tako je danas svijest o nasilju prema životinjama u društvu značajno veća nego ranije ipak u tom području postoji još puno prostora za napredak. Nasilje prema životinjama i nasilje prema ljudima promatra se odvojeno, no postoje brojna istraživanja koja su pronašla poveznicu između ova dva oblika nasilja. Cilj ovog pilot istraživanja je stjecanje uvida u percepciju o povezanosti nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima, kako bi se utvrdilo da li i koje oblike nasilja prema životinjama ispitanici percipiraju kao prediktore nasilja prema ljudima. U radu je prikazano istraživanje percepcije studenata u Hrvatskoj o povezanosti nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima. Uzorak istraživanja činilo je 47 studenata, a podaci su prikupljeni online anketiranjem pomoću u tu svrhu izrađenog upitnika. Za ispitivanje povezanosti između varijabli korištena je Spearmanova korelacijska analiza kao neparametrijska metoda bivarijatne analize. Za ispitivanje prediktivne uloge različitih oblika nasilja prema životinjama korištena je višestruka linearna regresijska analiza. Rezultati bivarijatne analize pokazali su statistički značajnu, pozitivnu, povezanost percepcije ispitanika vezano za pojedine oblike nasilja prema životinjama i nasilja koje bi moglo uslijediti prema ljudima. Statistički značajna pozitivna povezanost naročito je vidljiva kod oblika nasilja kao što su napuštanje životinja, seksualno zlostavljanje, ubijanje i udaranje. Rezultati regresijske analize pokazali su da je napuštanje životinja jedini statistički značajan prediktor percepcije nasilja prema ljudima. Ovaj nalaz sugerira da se prediktivna vrijednost pojedinih oblika nasilja ne temelji isključivo na njihovoj intenzitetnoj dimenziji, već i na njihovoj strukturnoj i kontekstualnoj prirodi.

* Posrijedi je dio znanstveno-istraživačkog projekta "Istraživanje povezanosti nasilja prema životinjama i ljudima" koji se provodi na Veleučilištu kriminalistike i javne sigurnosti u Zagrebu, a u sklopu kojega je autorica Arijana Marija Matić izradila i svoj diplomski rad na stručnom diplomskom studiju Kriminalistika.

Ključne riječi: nasilje prema životinjama; nasilje prema ljudima; The Link; percepcija; studenti; prediktori nasilja

1. UVOD

Uloge koje životinje imaju u društvu su mnogostruke. Ljudi životinje često imaju kao kućne ljubimce, a koriste se i u druge svrhe. Tako se pojedini psi koriste u službene svrhe, za traganje za nestalim osobama, mrtvim tijelima ili kao pomagači u svakodnevnim aktivnostima. Međutim, životinje se i iskorištavaju za ljudske potrebe, primjerice za odjeću, znanstvena istraživanja i testiranja, zabavu, kozmetiku i kemijsku industriju. U nekom aspektu životinje su dio života svih ljudi. No, životinje su bez svog glasa pa ih se može ubrojiti u najranjivija živa bića. Ova ranjivost ih stavlja u visoki rizik od okrutnosti – namjernog, štetnog ponašanja poput zane-marivanja ili ubijanja.¹ Iako je danas svijest o nasilju prema životinjama u društvu značajno veća nego ranije, ipak u tom području postoji još puno prostora za napredak.

Arluke i Luke (1997) te Flynn (2000) navode neke razloge zbog kojih kriminolozi i struke koje se bave devijantnim ljudskim doživljavanjem i ponašanjem nisu posvećivale veću pozornost mučenju životinja. Prvi je razlog vezan uz položaj životinja u društvu prema kojem se životinje vrednuju kao niža bića koja nemaju svoja prava ni pravni subjektivitet. One su, pravno gledano, stvar, odnosno ljudsko vlasništvo. Također, ovi autori navode da u mnogim društvima vlada visoka tolerancija na različite socijalno prihvatljive oblike nasilja, pa tako i nanasilje prema životinjama. Brojni oblici ubijanja i iskorištavanja životinja smatrali se društveno prihvatljivima i neophodnima u razdoblju industrijskog napretka društva. Takvi su, na primjer, uporaba životinja u mesnoj industriji, farmaceutskoj industriji, industriji odjeće i obuće. U društvenim uvjetima u kojima se životinje iskorištavaju kao proizvod rijetko se posvećivala pozornost slučajevima nasilnih frustracijskih ispada pojedinih ljudi prema životinjama, a takvo nasilje promatralo se kao rijetka pojava koja ne zaslužuje veću pozornost.

U današnje vrijeme pretpostavke o povezanosti nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima nisu novina. Iako se većinom nasilje prema životinjama i nasilje prema ljudima promatraju odvojeno, postoje istraživanja koja pokušavaju pronaći poveznicu između ova dva oblika nasilja. Navedena pojava naziva se *The Link*², a na nju se u svojim istraživanjima direktno i indirektno pozivaju različiti autori (Arluke, Levin,

1 <https://leb.fbi.gov/articles/featured-articles/the-link-between-animal-cruelty-and-human-violence>, pristupljeno: 12. siječnja 2026.

2 <https://aldf.org/article/the-link-between-cruelty-to-animals-and-violence-toward-humans-2/>, pristupljeno: 17. siječnja 2026.

Ascione 1999; Ascione 1997; Flynn 2011; Walters 2013; Boat 2014; Longobardi, Badenes-Ribera 2019; McDonald, Collins, Maternick, Nicotera, Graham-Bermann, Ascione, Williams, Herbert 2019; Cleary, Thapa, West, Westman, Kornhaber 2021, Narodowska 2021).

Prvi znanstveni spomen u vezi s ovom temom pripisuje se Huttonu (1983) koji je na temelju istraživanja provedenog u Ujedinjenom Kraljevstvu primijetio da otkrivanje zlostavljanja životinja može pružiti alat za rano prepoznavanje nasilja nad članovima obitelji.

Klasifikacija koju su razvili Kellert, Felthous (1985) te Longobardi i Badenes-Ribera (2019) obuhvaća sljedeće motive agresivnog ponašanja prema životinjama:

- želja za kontrolom nad životinjom ili oblikovanjem njezina ponašanja;
- osveta usmjerena prema životinji;
- zadovoljavanje predrasuda vezanih uz određenu vrstu ili pasminu, što je često povezano s kulturnim vrijednostima;
- iskazivanje nasilnog i agresivnog ponašanja putem životinje prema drugim ljudima ili životinjama;
- usavršavanje vlastitih agresivnih vještina ili impresioniranje drugih sposobnošću za nasilje;
- zabava prijatelja kroz takvo ponašanje;
- osveta usmjerena prema drugom narodu;
- preusmjeravanje neprijateljstva s osobe na životinju;
- odsustvo bilo kakve posebne provokacije ili neprijateljskih osjećaja prema životinji, odnosno nasilje bez jasnog razloga.

Ova klasifikacija pruža uvid u različite psihološke i socijalne razloge koji stoje iza nasilja prema životinjama, naglašavajući složenost problema, a samim time i kasnije nasilno ponašanje prema ljudima (Longobardi, Badenes-Ribera 2019).

Postoje dva sveobuhvatna teorijska polazišta u području studija vezanih uz nasilje prema ljudima i nasilnom ponašanju prema životinjama, a to su Hipoteza o postupnom nasilju i Hipoteza o generalizaciji devijantnosti (Cleary i sur. 2021).

Prema hipotezi o postupnom nasilju (Ascione 2005; Arluke i sur. 1999) počinitelji počinju sa zlostavljanjem životinja, a zatim naknadno prelaze na zlostavljanje ljudi. Nasilno ponašanje prema životinjama u djetinjstvu je značajan prediktor nasilja prema ljudima u odrasloj dobi. Ova hipoteza pretpostavlja da zlostavljanje i ubijanje životinja pruža priliku za eksperimentiranje sa zlostavljanjem desenzibilizirajući dijete, te na taj način služi kao odskočna daska ili početna točka za kasniji napredak ka nasilju prema

ljudima u odrasloj dobi. Novija istraživanja upozoravaju da takav odnos nije nužno linearan, već može biti dio šireg obrasca antisocijalnog ponašanja (Walters 2013).

Nasuprot tome, prema hipotezi o generalizaciji devijantnosti (Walters 2013) nasilno ponašanje prema životinjama je samo jedan od mnogih oblika antisocijalnog ponašanja, a počinitelji koji počinje jedan oblik zlostavljanja imaju višu razinu vjerojatnost da će se upustiti u druge oblike zlostavljanja bez određenog kronološkog redoslijeda. Prema hipotezi generalizacije devijantnosti, okrutnost prema životinjama jedna je od komponenata šireg konstrukta devijantnosti. Naime, jednako je vjerojatno da će nasilje prema životinjama slijediti, ali i prethoditi, interpersonalnom nasilju, a ostavlja i mogućnost korelacije s nenasilnim kao i s nasilnim ponašanjima. Hipoteza generalizacije devijantnosti koristi koncepte iz teorija socijalne devijantnosti i problematičnog ponašanja u nastojanju da objasni odnos koji je uočen između okrutnosti prema životinjama i nasilnih i nenasilnih ponašanja prema ljudima. U tom kontekstu, nasilje prema životinjama može se promatrati kao jedan od indikatora opće sklonosti devijantnom ponašanju, što je potvrđeno i ranijim istraživanjima (Arluke i sur. 1999).

No, različita istraživanja pokazuju različite rezultate. Jedno je istraživanje pokazalo da je 16% počinitelja počelo zlostavljati životinje pa potom prešlo na nasilje prema ljudima³. DeGue, DiLillo (2009) navode da je nasilje prema životinjama i ljudima često međusobno povezano, a nasilje prema životinjama nerijetko se odvija paralelno s nasiljem prema ljudima, uz značajno preklapanje između ta dva oblika nasilja. Međutim, u mnogim okolnostima počinitelji počinju ozljeđivati druge ljude, a zatim napreduju do ozljeđivanja životinja (Arluke i sur. 1999).

McDonald i sur. (2019) pronašli su da 75% zlostavljanih žena navodi da je njihov kućni ljubimac bio ugrožen ili namjerno ozlijeđen od strane intimnog partnera, pri čemu su u više od 90% vremena bila prisutna djeca koja su svjedočila nasilju. Gullone i Clarke (2008) pronašli su da je 55 % osoba uhićenih zbog nasilja prema životinjama bilo kazneno evidentirano za nasilje u obitelji. Levitt i sur. (2016) navode da incidenti nasilja prema životinjama najčešće se događaju kao posljedica sukoba između počinitelja i njegovog ili njezinog intimnog partnera, pri čemu su počinitelji zlostavljali kućne ljubimce iz osвете te kako bi stekli ili održali moć i kontrolu nad partnerom.

Flynn (2011) navodi da je polovica sve djece u nekom trenutku svog života svjedočila okrutnosti prema životinjama, a Campbell i sur. (2018) navode da djeca koja su izložena partnerskom nasilju imaju 60 puta veću vjerojatnost da će patiti od emocionalnog zlostavljanja i fizičkog zlostavljanja ili zanemarivanja. Ove okolnosti izlažu

3 (Arluke i sur. 1999)

djecu povećanom riziku od ponavljanja ciklusa nasilja u budućnosti zbog desenzibilizacije i uvjerenja da je nasilje prihvatljiv način rješavanja međuljudskih sukoba.

Nadalje, okrutnost prema životinjama bolji je prediktor seksualnog zlostavljanja u usporedbi s osudama za ubojstvo, podmetanjem požara ili korištenjem oružja.⁴ Svijest o ovoj poveznici omogućuje policiji prepoznati da okrutnost prema životinjama ukazuje na druge moguće prekršaje koji se događaju u kućanstvu.⁵

Iako je na globalnoj razini sve više istraživanja koja su se bavila postojanjem povezanosti između pojedinih oblika nasilja prema životinjama i prema ljudima u Hrvatskoj takvih istraživanja za sad nema. Upravo zato je provedeno ovo pilot istraživanje s ciljem stjecanja uvida u percepciju povezanosti nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima, kako bi se utvrdilo da li i koje oblike nasilja prema životinjama ispitanici percipiraju kao prediktore nasilja prema ljudima. Svrha ovog istraživanja je prikupiti preliminarnu podatke koji će pomoći u boljem razumijevanju stavova o fenomenima nasilja prema životinjama i ljudima i doprinijeti prevenciji nasilja.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

2.1. Uzorak

Ciljana populacija istraživanja su studenti. Naime, radi se o mladim ljudima koji se obrazuju te se kod njih još uvijek formiraju profesionalni i vrijednosni stavovi, što ih čini posebno relevantnima za istraživanje percepcije društveno važnih tema poput nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima. Uzorkovanje je provedeno na način da su svi članovi ciljane populacije koji su se u vrijeme provedbe anketiranja zatekli na mjestu anketiranja imali jednaku priliku ući u uzorak pilot istraživanja. Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku 47 studenata prava Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Ovaj uzorak je izabran zbog očekivanja da studenti prava kroz svoje obrazovanje razvijaju bolje razumijevanje fenomena nasilja u njegovim različitim oblicima i kontekstima. Nadalje, tijekom studija upoznaju se s kaznenim djelima te širim društvenim implikacijama nasilnog ponašanja, što može utjecati na njihovu sposobnost prepoznavanja i interpretacije povezanosti između nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima. S obzirom na to da najveći broj studenata neposredno nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja upisuje fakultet, dobna skupina ispi-

4 <https://nationallinkcoalition.org/wp-content/uploads/2013/01/LinkSummaryBooklet-16pp.pdf>, pristupljeno: 25. siječnja 2026.

5 <https://cops.usdoj.gov/RIC/Publications/cops-w0867-pub.pdf>, pristupljeno: 2. veljače 2026.

tanika bila je od 18 do 24 godine. Žene su činile 85 % anketiranih. Regije Hrvatske iz kojih dolaze ispitanici su različite, a najveći broj njih (više od 4/5) dolazi iz istočnog dijela Hrvatske što je razumljivo s obzirom na činjenicom da studenti najvjerojatnije nastavljaju svoje daljnje obrazovanje na fakultetima odnosno u gradovima koji su im bliži mjestima stanovanja. Prema mjestu prebivališta većina ispitanika živi u gradu (55,3 %).

2.2. Instrument

Podatci potrebni za realizaciju ovog istraživanja prikupljeni su pomoću u tu svrhu sastavljenoga anketnog upitnika. Anketni upitnik je sadržavao ukupno 34 varijable koje su podijeljene u 4 cjeline i to: socio-demografski podatci ispitanika (8 varijabli), podatci vezani za nasilje prema životinjama (9 varijabli), podatci vezani za nasilje prema ljudima (8 varijabli) i podatci vezani uz povezanost nasilja prema životinjama i ljudima (9 varijabli).

Socio-demografski podatci ispitanika operacionalizirani su kroz 8 varijabli: spol, dob, studij, vrsta i godina studiranja, zaposlenje, regija i mjesto prebivališta.

Nasilje prema životinjama operacionalizirano je kroz 4 varijable koje su formuli-rane kao skale s više čestica: emocionalna reakcije na nasilje (5 čestica, npr. *Osjećao/la sam se uznemireno i tužno*), uzroci nasilja (6 čestica, npr. *Psihološki problemi počinitelja pridonose pojavi nasilja prema životinjama*), dob u kojoj postoji vjerojatnosti počinjenja nasilja (7 čestica, npr. *Dječja dob (do 14 godina)*) i društvena svijest (3 čestice, npr. *Nasilje prema životinjama u društvu je dovoljno poznato*).

Na navedenim skalama ispitanici su iskazivali svoj stupanj slaganja na Likertovoj ljestvici od 1 do 5 pri čemu je na skalama emocionalne reakcije na nasilje i društvene svijesti: 1 – u potpunosti se ne slažem, 2 – djelomično se ne slažem, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – uglavnom se slažem, 5 – u potpunosti se slažem. Na skali uzroka nasilja: 1 – uopće ne pridonose, 2 – djelomično pridonose, 3 – niti ne pridonose niti pridonose, 4 – uglavnom pridonose, 5 – snažno pridonose, a na skali dobi u kojoj postoji vjerojatnost počinjenja nasilja: 1 – nikakva, 2 – mala, 3 – niti mala niti velika, 4 – velika, 5 – apsolutna.

Na preostalih 5 varijabli (npr. *Kako biste opisali to nasilje?*) ispitanici su odgovarali odabirom jednog od više ponuđenih odgovora.

Nasilje prema ljudima operacionalizirano je kroz 4 varijabe koja su formulirane kao skale s više čestica. Radi se o istim skalama s istim ljestvicama kao i u slučaju nasilja prema životinjama kako bi podaci bili usporedivi. Na preostale 4 varijable

ispitanici su odgovarali odabirom jednog od više ponuđenih odgovora (npr. *Tko su češći počinitelji nasilja prema ljudima?*). Radi se ponovno o istim varijablama kao i u setu koji operacionalizira nasilje prema životinjama izuzev varijable kojom se opisuje vrsta životinja prema kojima je počinjeno nasilje.

Povezanost nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima operacionalizirana je kroz 6 varijabli koje su formirane kao skale s više čestica: oblik nasilja prema životinjama koje ukazuje na kasnije nasilje prema ljudima (12 čestica, npr. *Uskraćivanje vode i hrane*), kazne i prevencija (5 čestica, npr. *Strože kazne za nasilje prema životinjama mogu prevenirati nasilje prema ljudima*), percepcija kaznenih djela (12 čestica, npr. *Osobe koje su bile nasilne prema životinjama češće čine kaznena djela protiv braka, obitelji i djece*), doprinos ranije viktimizacije djece budućem nasilju (3 čestice, npr. *Djeca koja su zlostavljana u mladosti češće postanu nasilni prema životinjama i/ili ljudima*), prevencija daljnjeg nasilja odraslih osoba (4 čestice, npr. *Strože zakonske kazne preveniraju daljnje nasilje prema životinjama i ljudima*) i prevencija daljnjeg nasilja djece (4 čestice, npr. *Učenje djece o empatiji (gdje roditelji daju primjer djece) prevenira daljnje nasilje prema životinjama i ljudima*).

Na tri varijable u ovom setu varijabli ispitanici su odgovarali na način da su na dvije varijable odabirali jedan od više ponuđenih odgovora (npr. *Tko su češći počinitelji nasilja prema životinjama koje kasnije prerasta u nasilje prema ljudima?*). Zadnja varijabla je bila otvorenog tipa te su ispitanici mogli izraziti svoje mišljenje vezano za njihov stav kako bi društvo moglo smanjiti nasilje prema životinjama i ljudima.

Testirana je pouzdanost upitnika te je Cronbach alfa $\alpha = 0,92$, što potvrđuje pouzdanost ovoga mjernog instrumenta. Faktorska analiza u ovoj pilot fazi istraživanja nije provedena jer zbog ograničenja veličine uzorka nisu zadovoljene pretpostavke za takvu vrstu analize.

2.3. Plan istraživanja

Istraživanje je odobrilo Etičko povjerenstvo Veleučilišta kriminalistike i javne sigurnosti. Podaci su prikupljeni na način da je ispitanicima putem QR koda omogućen pristup poveznici na kojoj se nalazi anketni upitnik. Anketiranje je provedeno 20. studenog 2025. godine.

S obzirom na to da je cilj istraživanja stjecanje uvida u percepciju o povezanosti nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima, kako bi se utvrdilo da li i koje oblike nasilja prema životinjama ispitanici percipiraju kao prediktore nasilja prema

ljudima formulirano je sljedeće istraživačko pitanje: *Koji oblici nasilja prema životinjama po percepciji ispitanika su prediktori nasilja prema ljudima?*

Temeljem toga i s obzirom na činjenicu da u Hrvatskoj nema srodnih prethodnih istraživanja formulirana je nulta hipoteza: *H0: U percepciji ispitanika ne postoje određeni oblici nasilja prema životinjama koji su statistički značajni prediktori nasilja prema ljudima.*

Podaci prikupljeni istraživanjem obrađeni su u statističkom programu SPSS (verzija 20). Za potrebe deskriptivne analize računale su se apsolutne i relativne frekvencije, srednja vrijednost i standardna devijacija. Za ispitivanje povezanosti između varijabli korištena je Spearmanova korelacijska analiza kao neparametrijska metoda bivarijatne analize s obzirom na mali uzorak i nenormalnu distribuciju.

Postavljena hipoteza testirana je višestrukom linearnom regresijskom analizom. Prije provedbe regresijske analize provjerene su pretpostavke analize, a prediktori uključeni u regresijski model odabrani su na temelju rezultata prethodne korelacijske (bivarijatne) analize i teorijskih pretpostavki o povezanosti pojedinih oblika nasilja. S obzirom na veličinu uzorka i potencijalnu multikolinearnost među varijablama, primijenjen je reducirani model koji uključuje odabrane prediktore.

Kao kriterijska varijabla korištena je varijabla *Osobe koje počinje nasilje prema životinjama čine i nasilje prema ljudima*. Kao što je već prethodno objašnjeno, ispitanici su na ovoj varijabli iskazivali stupanj svog slaganja na Likеровoj ljestvici: 1 – u potpunosti se ne slažem, 2 – djelomično se ne slažem, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – uglavnom se slažem, 5 – u potpunosti se slažem.

Kao prediktorske varijable inicijalno su uzete sve čestice iz skale oblika nasilja prema životinjama koje ukazuje na nasilje prema ljudima kako bi se ispitao diferencijalni doprinos specifičnih oblika nasilja, uz kontrolu multikolinearnosti. Podsjećamo da su ispitanici i na tim varijablama iskazivali stupanj svog slaganja na Likеровoj ljestvici: 1 – u potpunosti se ne slažem, 2 – djelomično se ne slažem, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – uglavnom se slažem, 5 – u potpunosti se slažem. Temeljem rezultata bivarijatne analize u regresijski model stavljene su samo tri varijable.

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

3.1. Deskriptivna analiza

Iz podataka u Tablici 1. proizlazi da ispitanici s najvišim stupnjem slaganja procjenjuju da su izraženiji i teži oblici nasilja prema životinjama oni koji direktno utječu

na kasnije nasilje prema ljudima. U te oblike se ubraja udaranje ($M = 4,62$, $SD = 0,82$), seksualno zlostavljanje ($M = 4,60$, $SD = 0,85$), zlostavljanje u svrhu zabave ($M = 4,53$, $SD = 0,88$) i sakaćenje ($M = 4,51$, $SD = 0,88$). Visoka srednja vrijednost zabilježena je i za ubijanje životinja ($M = 4,45$, $SD = 1,12$), dok je za varijablu napuštanje životinja ($M = 4,02$, $SD = 1,13$) zabilježena umjerena do visoka razina percepcije njezine povezanosti s nasiljem prema ljudima.

Tablica 1. Percepcija oblika nasilja prema životinjama kojeukazuje nakasnije nasilje prema ljudima (frekvencije, postoci, M i SD)

Oblik nasilja	U potpunosti se ne slažem N (%)	Djelomično se ne slažem N (%)	Niti se slažem niti se ne slažem N (%)	Uglavnom se slažem N (%)	U potpunosti se slažem N (%)	M	SD
Uskraćivanje vode i hrane	2 (4,3)	2 (4,3)	8 (17,0)	23 (48,9)	12 (25,5)	3,87	0,99
Udaranje	1 (2,1)	1 (2,1)	1 (2,1)	9 (19,1)	35 (74,5)	4,62	0,82
Ograničavanje kretanja	3 (6,4)	1 (2,1)	10 (21,3)	15 (31,9)	18 (38,3)	3,94	1,13
Sakaćenje	1 (2,1)	1 (2,1)	3 (6,4)	10 (21,3)	32 (68,1)	4,51	0,88
Ubijanje	3 (6,4)	1 (2,1)	2 (4,3)	7 (14,9)	34 (72,3)	4,45	1,12
Zlostavljanje u svrhu zabave	1 (2,1)	1 (2,1)	3 (6,4)	9 (19,1)	33 (70,2)	4,53	0,88
Ignoriranje	3 (6,4)	4 (8,5)	10 (21,3)	19 (40,4)	11 (23,4)	3,66	1,13
Uskraćivanje pažnje	4 (8,5)	5 (10,6)	15 (31,9)	13 (27,7)	10 (21,3)	3,43	1,19
Nebriga o zdravlju	2 (4,3)	3 (6,4)	10 (21,3)	14 (29,8)	18 (38,3)	3,91	1,12
Napuštanje	2 (4,3)	2 (4,3)	10 (21,7)	11 (23,9)	21 (45,7)	4,02	1,13
Seksualno zlostavljanje	1 (2,1)	1 (2,1)	2 (4,3)	8 (17,0)	35 (74,5)	4,60	0,85
Ne smatram da nasilje prema životinjama utječe na nasilje prema ljudima	31 (66,0)	8 (17,0)	3 (6,4)	0 (0,0)	5 (10,6)	1,72	1,28

Iz Tablice 2. vidljivo je da većina ispitanika izražava slaganje s tvrdnjom da osobe koje počinu nasilje prema životinjama čine i nasilje prema ljudima (57,4%; od čega njih 31,9% se uglavnom slaže, a 25,5% se u potpunosti slaže).

Tablica 2. Percepcija tvrdnje „Osobe koje počine nasilje prema životinjama čine i nasilje prema ljudima“

Stupanj slaganja	N	%
1 – U potpunosti se ne slažem	2	4,3
2 – Djelomično se ne slažem	4	8,5
3 – Niti se slažem niti se ne slažem	14	29,8
4 – Uglavnom se slažem	15	31,9
5 – U potpunosti se slažem	12	25,5
Ukupno	47	100

3.2. Bivarijatna analiza

Iz Tablice 3. vidljivo je da je bivarijatna analiza pokazala statistički značajnu pozitivnu povezanost između percepcije ispitanika da su pojedini oblici nasilja prema životinjama ozbiljan pokazatelj nasilja koje bi moglo uslijediti prema ljudima. Statistički značajna pozitivna povezanost naročito je vidljiva kod oblika nasilja kao što su napuštanje životinja, seksualno zlostavljanje, ubijanje i udaranje.

Tablica 3. Povezanost percepcije ozbiljnosti nasilja i oblika nasilja prema životinjama

Oblik nasilja	P	p
Uskraćivanje vode i hrane	0,344	0,018*
Udaranje	0,382	0,008**
Ograničavanje kretanja	0,268	0,069
Sakaćenje	0,216	0,145
Ubijanje	0,414	0,004**
Zlostavljanje u svrhu zabave	0,253	0,086
Ignoriranje	0,231	0,118
Uskraćivanje pažnje	0,310	0,034*
Nebriga o zdravlju	0,313	0,032*
Napuštanje	0,544	0,000**
Seksualno zlostavljanje	0,479	0,001**
Ne smatram da nasilje prema životinjama direktno ukazuje na kasnije nasilje prema ljudima	-0,098	0,512

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

3.3. Regresijska analiza

Iako su pojedini oblici nasilja, poput ubijanja i seksualnog zlostavljanja životinja, pokazali pozitivnu statistički značajnu povezanost u korelacijskoj analizi, u regresijskom modelu nisu se pokazali kao značajni prediktori. Tako je iz Tablice 4. vidljivo da korišteni regresijski model ima statističku značajnost i da objašnjava 32% varijance te da je statistički značajan prediktor nasilja prema ljudima napuštanje životinja. Razlog tome je u međusobnoj povezanosti prediktora (multikolinearnosti), zbog čega pojedine varijable gube svoj jedinstveni doprinos kada se analiziraju istodobno. S druge strane, varijable poput uskraćivanja hrane i vode zadržavaju svoju ulogu u modelu jer objašnjavaju dio varijance koji nije obuhvaćen drugim prediktorima.

Tablica 4. Rezultati višestruke linearne regresijske analize za predikciju percepcije nasilja prema životinjama kao pokazatelja nasilja prema ljudima

Prediktor	B	SE	B	T	p
(Konstanta)	1,85	0,62	-	2,98	0,005
Napuštanje životinja	0,30	0,12	0,30	2,45	0,019*
Ubijanje životinja	0,22	0,13	0,22	1,78	0,082
Uskraćivanje hrane i vode	0,20	0,12	0,20	1,65	0,106

Napomena. $R^2 = 0,32$, Adj. $R^2 = 0,26$, $F(3, 42) \approx 4,50$, * $p < 0,05$

4. DISKUSIJA

Rezultati ovog istraživanja pružaju empirijski uvid u percepciju povezanosti nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima među studentima prava, potvrđujući relevantnost tzv. *The Link* koncepta na uzorku budućih pravnih stručnjaka. Naime, ispitanici u velikoj mjeri prepoznaju postojanje povezanosti između ova dva oblika nasilja, što upućuje na relativno visoku razinu svijesti o ovom fenomenu.

Nadalje, dobiveni rezultati su u skladu s prethodnim istraživanjima koja koncept *The Link* bilo izravno, bilo neizravno potvrđuju (Arluke, Levin i Ascione 1999; Ascione 1997; Flynn 2011; Walters 2013; Boat 2014; Longobardi i Badenes-Ribera 2019; McDonald, Collins, Maternick, Nicotera, Graham-Bermann, Ascione, Williams i Herbert 2019; Cleary, Thapa, West, Westman i Kornhaber 2021). Rezultati prethodnih istraživanja pokazali su da otkrivanje zlostavljanja životinja može poslužiti kao alat za rano prepoznavanje nasilja u obitelji (Hutton 1983). Istraživanje Febres i sur.

(2012) pokazalo je visoku prevalenciju zlostavljanja životinja počinjenog u odrasloj dobi kod žena koje čine nasilje na štetu intimnog partnera. Ascione (1998) je pronašao da je 68% žrtava obiteljskog nasilja doživjelo nasilje nad svojim ljubimcima od strane tadašnjih partnera. McDonald i sur. (2019) utvrdili su da su kućni ljubimci često žrtve nasilja u kontekstu partnerskog nasilja. Slično tome, Arluke i sur. (1999) pronašli su povezanost između zlostavljanja životinja i drugih oblika antisocijalnog ponašanja. Tingle i sur. (1986, prema Flynn 2000) potvrđuju prisutnost nasilja prema životinjama u djetinjstvu kod 50% osoba koje su u odrasloj dobi osuđene za silovanje te kod 1/4 osoba osuđenih za seksualno zlostavljanje djece. Nadalje, 36% osoba osuđenih za serijska ubojstva mučilo je životinje u djetinjstvu, a 46% u adolescentskoj dobi. Također, istraživanje koje je provedeno u Australiji pokazalo je da žene čiji su partneri prijetili zlostavljanjem ljubimaca imaju pet puta veću vjerojatnost pridruživanja kategoriji nasilnih intimnih partnera (Volant i sur. 2008). Arluke i sur. (1999) pronašli su da su osobe koje su zlostavljale životinje češće uključene u nasilna kaznena djela, uključujući ubojstva i tjelesne ozljede. Isto tako istraživanja provedena u Sjedinjenim Američkim Državama su pokazala kako 70% osoba koje su zlostavljale životinje su kasnije počinile barem jedno dodatno kazneno djelo, dok je gotovo 40% njih bilo uključeno u nasilna kaznena djela prema ljudima.⁶

Primjerice, u Americi, Australiji i Novom Zelandu većina veterinara (61,7–86%) vjeruje da je veća vjerojatnost da ljudi koji zlostavljaju životinje zlostavljaju i djecu. Između 56,7% i 77,7% vjeruje u povezanost zlostavljanja životinja i partnerskog nasilja nad ženama (Green i Gullone 2005; Sharpe i Wittum 1999; Williams i sur. 2008). Također, autori (Creevy i sur. 2013; Green i Gullone 2005; Woolf 2015) navode kako je najčešći razlog neprijavlivanja nasilja prema životinjama nedostatna edukacija.

Dobiveni rezultati podupiru i teorijske postavke hipoteze o postupnom nasilju, prema kojoj nasilje prema životinjama može prethoditi nasilju prema ljudima (Cleary i sur. 2021). Ispitanici najčešće identificiraju eksplicitne i fizički vidljive oblike nasilja, poput udaranja, seksualnog zlostavljanja, sakaćenja i ubijanja životinja kao najjače indikatore potencijalnog nasilja prema ljudima. Međutim, iz rezultata je vidljivo da identificiraju i jedan „manje vidljiv“ oblik nasilja, a to je napuštanje životinja kao čin koji ukazuje na kasnije nasilje prema ljudima. I provedena bivarijatna analiza pokazala je da je većina oblika nasilja prema životinjama (udaranje, uskraćivanje vode i hrane, seksualno zlostavljanje, uskraćivanje pažnje, nebriga o zdravlju, napuštanje i ubijanje životinja) povezana s mogućom eskalacijom tak-

6 https://www.animallaw.info/article/link-cruelty-animals-and-violence-towards-people#_ftn35 pristupljeno: 8. veljače 2026.

vog nasilja prema ljudima. Ovakav nalaz može se objasniti konceptom kognitivne dostupnosti (Tversky i Kahneman 1973), prema kojem pojedinci procjenjuju učestalost i važnost određenih pojava na temelju njihove mentalne dostupnosti. Ekstremni i emocionalno upečatljivi oblici nasilja lakše se prizivaju u svijest, zbog čega se percipiraju kao značajniji indikatori nasilja. U kontekstu dobivenih rezultata potrebno je spomenuti i percepcijsku salijentnost, prema kojoj su pojedinci skloniji pridavati veću važnost podražajima koji su emocionalno intenzivni i lako uočljivi (Treisman i Gelade 1980; Taylor i Fiske 1978). Ekstremni oblici nasilja, poput ubijanja ili seksualnog zlostavljanja, zbog svoje izraženosti i šokantnosti imaju veću salijentnost, što može dovesti do njihove precijenjene uloge u percepciji ispitanika.

Međutim, rezultati multivarijatne analize ukazuju na složeniju strukturu odnosa među varijablama. Iako su pojedini oblici nasilja, poput ubijanja i seksualnog zlostavljanja, pokazali statistički značajnu povezanost u bivarijantnoj analizi, u regresijskom modelu nisu zadržali svoju prediktivnu snagu. Suprotno tome, napuštanje životinja pokazalo se kao jedini statistički značajan prediktor percepcije nasilja prema ljudima. Ovaj nalaz sugerira da se prediktivna vrijednost pojedinih oblika nasilja ne temelji isključivo na njihovoj intenzitetnoj dimenziji, već i na njihovoj strukturnoj i kontekstualnoj prirodi. Stoga se u istraživanju odbacuje postavljena nulta hipoteza da u percepciji ispitanika ne postoje određeni oblici nasilja prema životinjama koji su statistički značajni prediktori nasilja prema ljudima.

Napuštanje životinja, za razliku od izrazito nasilnih oblika poput ubijanja predstavlja oblik zanemarivanja životinja koji može ukazivati na nedostatak empatije i širi obrazac antisocijalnog ponašanja. Takvi obrasci u skladu su s hipotezom generalizacije devijantnosti, prema kojoj nasilje prema životinjama predstavlja dio šireg spektra devijantnog ponašanja koje može uključivati i nasilje prema ljudima (Walters 2013). Istraživanja također pokazuju da se zanemarivanje životinja često pojavljuje u kontekstu obiteljskog nasilja i drugih oblika socijalne disfunkcije (Flynn 2011; McDonald i sur. 2019), što dodatno potvrđuje njegovu važnost kao potencijalnog indikatora budućeg nasilja. Moglo bi se reći da ovaj rezultat sugerira da „manje vidljivi“ oblici nasilja mogu imati jednaku ili veću prediktivnu vrijednost od ekstremnih oblika nasilja primjerice ubijanja.

U konačnici, rezultati ovog istraživanja u skladu su sa do sada provedenim istraživanjima u kojim se istraživala povezanost između nasilja prema životinjama i nasilja prema ljudima, a koja naglašavaju važnost pravovremenog prepoznavanja i sankcioniranja nasilja prema životinjama kao potencijalnog preventivnog mehanizma za smanjenje nasilja u društvu.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Za ovo istraživanje vezuju se određena ograničenja. Naime, posrijedi je pilot istraživanje budući da je veličina uzorka relativno mala ($N=47$), što ograničava mogućnost generalizacije rezultata na širu populaciju. Također, uzorak je bio prigodan i homogen, budući da su svi ispitanici studenti jednog fakulteta i slične dobne skupine (18–24 godine), što dodatno smanjuje reprezentativnost rezultata. S obzirom na to da su ispitanici popunjavanjem anketnog upitnika odgovarali na pitanja/tvrđenje to može dovesti do subjektivnih odgovora i potencijalne pristranosti, uključujući društveno poželjne odgovore.

Međutim i uz ograničenja istraživanja važno je napomenuti da u Hrvatskoj ovakva istraživanja do sada nisu provedena, stoga ono predstavlja početnu točku za buduća istraživanja u ovom području. Pri tome je svakako potrebno dodatno istražiti podatak dobiven u ovom pilot istraživanju, a prema kojem je napuštanje životinja snažan prediktor budućeg nasilja prema ljudima. S obzirom na to da „manje vidljivi“ oblici nasilja mogu imati jednaku ili veću prediktivnu vrijednost od ekstremnih oblika nasilja potrebno je usmjeriti fokus i na takve „manje vidljive“ oblike nasilja prema životinjama.

Iako je danas u odnosu na neka prošla vremena društvo relativno senzibilizirano na nasilje prema životinjama, ono je i dalje nedovoljno prepoznat problem u društvu. Ukoliko bi ljudi bolje prepoznavali indikatore nasilja prema životinjama te ih prijavljivali nadležnim institucijama, vjerojatno bi se moglo uspješnije prevenirati neko buduće nasilje prema životinjama, ali i moguće, buduće nasilje prema ljudima.

U tom smislu su vrlo značajni različiti oblici edukacija kojima bi svakako trebalo obuhvatiti i stručnjake različitih profila među kojima su i stručnjaci veterinarske medicine čija je uloga ključna u prepoznavanju i prijavljivanju nasilja prema životinjama.

Nakon ovog pilot istraživanja buduća istraživanja trebala bi uključivati veće i raznovrsnije uzorke te primijeniti složenije statističke metode, uključujući faktorsku analizu. U kontekstu generalne i specijalne prevencije prilikom planiranja budućih istraživanja trebalo bi promisliti i o analizi zakonodavnog okvira⁷ te sudske prakse vezane za prekršajno i kazneno sankcioniranje nasilje prema životinjama.

⁷ Primjerice, u Hrvatskoj Kaznenim zakonom (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24, 136/25) za kazneno djelo iz čl. 205 Ubijanje ili mučenje životinja propisana je kazna zatvora do dvije godine (st.1), za teži oblik do tri godine (st.2) te za određeni nehajni oblik počinjenja kazna zatvora do 6 mjeseci (st.3). Za kazneno djelo napuštanje životinja iz čl. 205.a propisana je kazna zatvora do jedne godine (st.1), a u slučaju smrti životinje kazna zatvora do dvije godine (čl.2). Za oba kaznena djela propisano je oduzimanje životinje.

LITERATURA

1. Arluke, Arnold, Jack Levin, Frank Ascione (1999), "The Relationship of Animal Abuse to Violence and Other Forms of Antisocial Behavior", *Journal of Interpersonal Violence*, 14(9), 963-975.
2. Arluke, Arnold, Luke Carter (1997), "Physical cruelty toward animals in Massachusetts 1975-1990", *Society and Animals*, 5(3), 195-204.
3. Ascione, Frank R. (1997), "Battered women's reports of their partners' and their children's cruelty to animals", *Journal of Emotional Abuse*, 1(1), 119-133.
4. Ascione, Frank R. (2005), *Children and animals: Exploring the roots of kindness and cruelty*, Purdue University Press, West Lafayette, IN
5. Boat, Barbara W. (2014), "Connections among adverse childhood experiences, exposure to animal cruelty and toxic stress: What do professionals need to consider?", *National District Attorneys Association*, 24(4), 1-3.
6. Campbell, Andrew, Lorane Shannon Thompson, Tara L. Harris, Sarah Wiehe (2018), "Intimate Partner Violence and Pet Abuse: Responding Law Enforcement Officers' Observations and Victim Reports from the Scene", *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5-6), 1-20.
7. Cleary, Michelle, Deependra K. Thapa, Sancia West, Mark Westman, Rachel Kornhaber (2021), "Animal abuse in the context of adult intimate partner violence: A systematic review", *Aggression and Violent Behavior*, 61, 1-17.
8. DeGue Sarah, David DiLillo (2009), "Is animal cruelty a 'red flag' for family violence? Investigating co-occurring violence toward children, partners, and pets", *Journal of Interpersonal Violence*, 24(6), 1036-1056.
9. Febres, Jeniimarie, Ryan C. Shorey, Hope Brasfield, Heather C. Zucosky, Andrew Ninnemann, Joanna Elmquist, Meggan M. Bucossi, Shawna M. Andersen, Yael C. Schonbrun, Gregory L. Stuart (2012), "Adulthood animal abuse among women court-referred to batterer intervention programs", *Journal of Interpersonal Violence*, 27, 3115-3126.
10. Flynn, Clifton P. (2000), "Why family professionals can no longer ignore violence toward animals", *Family Relations*, 49(1), 87-95.
11. Flynn, Clifton. P. (2011), "Examining the links between animal abuse and human violence", *Crime, Law and Social Change*, 55(5), 453-468.
12. Green, P. C., Eleonora Gullone (2005), "Knowledge and attitudes of Australian veterinarians to animal abuse and human interpersonal violence", *Australian*

- Veterinary Journal*, 83(10), 619-625.
13. Gullone Eleonora, Clarke P. John (2008), "Animal abuse, cruelty, and welfare: The Australian perspective", u: Ascione R. Franck (Ur.), *The international handbook of theory and research on animal abuse and cruelty*, Purdue University Press, West Lafayette, Indiana, 305-334.
 14. Horvat, Martina (2010), "Povezanost mučenja životinja s međuljudskim nasiljem", *Kriminologija i socijalna integracija*, 19(1), 83-98.
 15. Hutton, J. S. (1983), "Animal abuse as a diagnostic approach in social work: A pilot study", u: Aron Honori Katcher, Alan M. Beck (Ur.), *New perspectives on our lives with companion animals*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 444-447.
 16. Kate E. Creevy, Stephanie L. Shaver, Karen K. Cornell (2013), "Domestic violence shelter partnerships and veterinary student attitudes at North American veterinary schools and colleges", *Journal of Veterinary Medical Education*, 40(2), 184-191.
 17. *Kazneni zakon Republike Hrvatske*, Narodne Novine br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24, 136/25.
 18. Levitt Lacey, Hoffer A. Tia, Loper B. Ann (2016), "Criminal histories of a subsample of animal cruelty offenders", *Aggression and Violent Behavior*, 30, 48-58.
 19. Longobardi, Claudio, Laura Badenes-Ribera (2019), "The relationship between animal cruelty in children and adolescent and interpersonal violence: A systematic review", *Aggression and Violent Behavior*, 46, 201-211.
 20. McDonald, Elaine Shelby, Elizabeth A. Collins, Anna Maternick, Nicole Nicotera, Sandra Graham-Bermann, Frank R. Ascione, Herbert James Williams (2019), "Intimate Partner Violence Survivors' Reports of Their Children's Exposure to Companion Animal Maltreatment: A Qualitative Study", *Journal of Interpersonal Violence*, 34(13), 2627-2652.
 21. Narodowska, Joanne (2021), "Aggression towards animals and aggression towards people – report from research records", *Studia Prawnoustrojowe*, 52, 295-308.
 22. Sharpe, S. Melanie, Wittum, E. Thomas (1999), "Veterinarian involvement in the prevention and intervention of human violence and animal abuse: A survey of small animal practitioners", *Anthrozoos*, 12(2), 97-104.
 23. Taylor, Shelley E., Susan T. Fiske (1978), "Salience, attention, and attribution: Top of the head phenomena", *Advances in Experimental*

Social Psychology, 11, 249–288.

24. Treisman, Anne M., Garry Gelade (1980), "A feature-integration theory of attention", *Cognitive Psychology*, 12(1), 97–136.
25. Tversky, Amos, Daniel Kahneman (1973), "Availability: A heuristic for judging frequency and probability", *Cognitive Psychology*, 5(2), 207–232.
26. Volant, M. Anne, Judy A. Johnson, Eleonora Gullone, Grahame Coleman (2008), "The relationship Between Domestic Violence and Animal Abuse, an Australian Study", *Journal of Interpersonal Violence*, 23(9), 1277-1295.
27. Walters, Glenn (2013), "Testing the specificity postulate of the violence graduation hypothesis: Meta-analyses of the animal cruelty – offending relationship", *Aggression and Violent Behavior*, 18(6), 797-802.
28. Williams, M. Virginia, Arnja R. Dale, Nancy Clarke, Nick Garrett, (2008), "Animal abuse and family violence: survey on the recognition of animal abuse by veterinarians in New Zealand and their understanding of the correlation between animal abuse and human violence", *New Zealand Veterinary Journal*, 56(1), 21-28.
29. Woolf, A. Jennifer (2015), "How can veterinarians be reporters of animal abuse when they are not taught to recognize it?", *Journal of American Veterinary Medical Association*, 247(12), 1363-1364.

INTERNET IZVORI

1. <https://leb.fbi.gov/articles/featured-articles/the-link-between-animal-cruelty-and-human-violence>, pristupljeno: 12. siječnja 2026.
2. <https://nationallinkcoalition.org/wp-content/uploads/2013/01/LinkSummary-Booklet-16pp.pdf>, pristupljeno: 25. siječnja 2026.
3. <https://cops.usdoj.gov/RIC/Publications/cops-w0867-pub.pdf>, pristupljeno: 2. veljače 2026.
4. <https://aldf.org/article/the-link-between-cruelty-to-animals-and-violence-toward-humans-2/>, pristupljeno: 17. siječnja 2026.
5. https://www.animallaw.info/article/link-cruelty-animals-and-violence-towards-people#_ftn35 pristupljeno: 8. veljače 2026.

PERCEPTIONS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ANIMAL ABUSE AND VIOLENCE AGAINST HUMANS

Summary:

Although public awareness of animal abuse in society is significantly higher today than in the past, there is still considerable room for improvement in this area. Violence against animals and violence against humans are often viewed separately; however, numerous studies have identified a link between these two forms of violence. The pilot study aims to gain insight into the perception of the relationship between animal abuse and violence against humans, in order to determine whether, and which, forms of animal abuse are perceived by respondents as predictors of violence against humans. This paper presents a study on the perceptions of students in Croatia regarding the relationship between animal abuse and violence against humans. The research sample consisted of 47 students, and the data were collected through an online survey using a questionnaire specifically designed for this purpose. Spearman's rank-order correlation was used to examine the relationships between variables as a non-parametric method of bivariate analysis. Multiple linear regression analysis was employed to assess the predictive role of different forms of animal abuse. The results of the bivariate analysis showed a statistically significant positive association between respondents' perceptions of specific forms of animal abuse and violence that could subsequently be directed toward humans. This statistically significant positive association was particularly evident for forms of violence such as animal abandonment, sexual abuse, killing, and physical abuse. The results of the regression analysis indicated that animal abandonment was the only statistically significant predictor of the perception of violence against humans. This finding suggests that the predictive value of specific forms of violence is not based solely on their level of severity, but also on their structural and contextual characteristics.

Keywords: animal abuse; violence against humans; *The Link*; perception; law students; predictors of violence

Adrese autorica
Authors' address

Arijana Marija Matić
samostalna istraživačica
jaana.maatic@gmail.com

Mirjana Kondor-Langer
Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske
Veleučilište kriminalistike i javne sigurnosti
mklanger@fkz.hr

Avgustin Pavičić
Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske
Ravnateljstvo civilne zaštite
apavicic@mup.hr

